YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

13 päivänä heinäkuuta 2000 *

Asiassa C-210/98 P,

Salzgitter AG, aiemmin Preussag Stahl AG, kotipaikka Salzgitter (Saksa), edustajanaan asianajaja J. Sedemund, Berliini, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto A. May, 398 route d'Esch,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu kolmas jaosto) asiassa T-129/96, Preussag Stahl vastaan komissio, 31.3.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-609) kumoamista,

vastapuolena ja muuna asianosaisena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet D. Triantafyllou ja P. Nemitz, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

ja

Saksan liittotasavalta, asiamiehenään liittovaltion talousministeriön ylijohtaja C.-D. Quassowski, avustajanaan asianajaja H. Wissel, Düsseldorf,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit C. Gulmann, J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), G. Hirsch ja F. Macken,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 11.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 30.3.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Salzgitter AG, aiemmin Preussag Stahl AG (jäljempänä Salzgitter), on yhteisöjen tuomioistuimeen 5.6.1998 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-129/96, Preussag Stahl vastaan komissio, 31.3.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-609; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla on hylätty valittajan kanne, jossa se vaati valtiontuesta Walzwerk Ilsenburg GmbH:lle 29 päivänä toukokuuta 1996 tehdyn komission päätöksen 96/544/EHTY (EYVL L 233, s. 24) kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja kanteen perustana olevat tosiseikat

2 EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Hiilen ja teräksen yhteismarkkinoille soveltumattomina pidetään sekä sen vuoksi poistetaan ja kielletään tässä sopimuksessa määrätyin edellytyksin yhteisössä:

— —

c) valtioiden muodossa tai toisessa myöntämä tuki tai avustukset taikka määräämät erityismaksut;

— — ."

3 Kyseisen perustamissopimuksen 95 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Kaikissa niissä tapauksissa, joista ei määrätä tässä sopimuksessa ja joissa komission päätös tai suositus osoittautuu tarpeelliseksi 2, 3 ja 4 artiklassa määrättyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseksi hiilen ja teräksen yhteismarkkinoiden toiminnassa 5 artiklan mukaisesti, päätös voidaan tehdä tai suositus antaa sen jälkeen kun neuvoston yksimielinen puoltava lausunto on saatu ja neuvoa-antavaa komiteaa kuultu.

Mahdollisesti sovellettavat seuraamukset määrätään samassa päätöksessä tai suosituksessa samaa menettelyä noudattaen."

4 Komissio teki näiden määräysten perusteella 27.11.1991 päätöksen N:o 3855/91/EHTY terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä (EYVL L 362, s. 57) eli vahvisti niin kutsutun viidennen terästukisäännöstön (jäljempänä viides säännöstö).

5 Viidennen säännöstön 1 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion tai paikallisten viranomaisten terästeollisuudelle antamaa tukea voidaan pitää yhteis-

markkinoiden toimintaan soveltuvana vain, jos se on 2—5 artiklan määräysten mukaista.

6 Viidennen säännöstön 1 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Tässä päätöksessä tarkoitettua tukea saa toteuttaa vain 6 artiklassa tarkoitettujen menettelyjen mukaisesti, eikä niistä saa aiheutua maksuja 31 päivän joulukuuta 1996 jälkeen.

Päätöksen 5 artiklan mukaisesti myönnetyn tuen viimeisen maksupäivän on oltava 31 päivä joulukuuta 1994, lukuun ottamatta erityisiä verohelpotuksia (Investitionszulage) viidessä uudessa osavaltiossa (Länder), sellaisena kuin niistä säädetään Saksan vuoden 1991 veromuutoslaissa; näistä saa aiheutua maksuja 31 päivään joulukuuta 1995 saakka."

7 Viidennen säännöstön 5 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Yleisissä tukiohjelmissa tarkoitettua alueellista investointitukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana 31 päivään joulukuuta 1994 saakka, jos:

— —

— tukea saava yritys on sijoittautunut entisen Saksan demokraattisen tasavallan alueelle, ja tukeen liittyy alueen koko tuotantokyvyn väheneminen."

8 Viidennen säännöstön 6 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1. Komissiolle on annettava tieto 2—5 artiklassa tarkoitetun tuen myöntämistä tai muuttamista koskevista suunnitelmista niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Komissiolle ilmoitetaan samoilla edellytyksillä suunnitelmista, joissa pyritään soveltamaan terästeollisuuden alalla tukiohjelmia, joiden osalta komissio on jo tehnyt päätöksen ETY:n perustamissopimuksen nojalla. Komissiolle on ilmoitettava tässä artiklassa tarkoitetuista tukisuunnitelmista 5 artiklassa tarkoitetun tuen osalta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1994 ja muun tuen osalta viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 1996.

2. — —

3. Komissio pyytää jäsenvaltioilta lausunnon — — alueellista investointeihin myönnettävää tukea koskevista suunnitelmista, kun kyseisen investoinnin määrä tai kahdentoista peräkkäisen kuukauden aikana tuettujen investointien kokonaissumma ylittää kymmenen miljoonaa ecua, [ja] muista sille ilmoitetuista merkittävistä tukisuunnitelmista, ennen kuin se ottaa niihin kantaa. Komissio ilmoittaa kaikille jäsenvaltioille kannasta, jonka se on ottanut kuhunkin tukihankkeeseen yksilöiden hankkeen luonteen ja sen mittasuhteet.

4. Jos komissio pyydettyään asianosaisilta lausunnot toteaa, että jokin tuki ei ole tämän päätöksen määräysten mukainen, se ilmoittaa päätöksestään asianomaiselle jäsenvaltiolle. Komissio tekee tämän päätöksen viimeistään kolme kuukautta sen jälkeen, kun se on saanut kyseisen tuen arviointiin tarvitsemansa

tiedot. ETY:n perustamissopimuksen 88 artiklaa sovelletaan tapauksessa, jossa jokin jäsenvaltio ei noudata mainittua päätöstä. Kyseinen jäsenvaltio saa toteuttaa 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet vain komission suostumuksella ja noudattamalla sen vahvistamia edellytyksiä.

5. Jos kyseisestä suunnitelmasta tehdyn ilmoituksen vastaanottamisesta on kulunut kaksi kuukautta eikä komissio ole aloittanut 4 kohdassa tarkoitettua menettelyä tai ilmoittanut kannastaan muulla tavalla, suunnitellut toimenpiteet voidaan toteuttaa, mikäli jäsenvaltio on ilmoittanut aikeestaan komissiolle etukäteen. Kun komissio pyytää jäsenvaltioiden lausuntoa 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla, tämä määräaika pidennetään kolmeen kuukauteen.

6. Kaikki 4 ja 5 artiklassa tarkoitetut yksittäiset tapaukset on ilmoitettava komissiolle 1 kohdassa määrätyillä edellytyksillä. — — "

9 Viides säännöstö tuli 9 artiklan mukaisesti voimaan 1.1.1992, ja sitä sovellettiin 31.12.1996 asti.

10 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että Saksi-Anhaltin osavaltiossa toimiva Walzwerk Ilsenburg GmbH -niminen yritys (jäljempänä Ilsenburgin valssaamo) oli yksi entisen Saksan demokraattisen tasavallan valtionyrityksistä. Valittaja osti sen vuonna 1992 oikeudellisesti itsenäisenä tytäryhtiönä. Vuonna 1995 Ilsenburgin valssaamo sulautui valittajaan, josta tuli kyseisen yrityksen oikeudellinen seuraaja.

11 Varmistaakseen yrityksen toimintakyvyn uusissa markkinaolosuhteissa valittajan oli toteutettava huomattavia rationalisointitoimenpiteitä, muun muassa siirrettävä entisen Länsi-Saksan alueella sijaitsevan Salzgitterin tehtaansa paksulevyjen tuotanto Ilsenburgin valssaamoon.

12 Tässä siirrossa tarvittavien, yhteensä 29,5 miljoonan Saksan markan (DEM) suuruisten investointien edistämiseksi sovittiin, että Saksi-Anhaltin osavaltio myöntäisi tuen, joka muodostui 5,850 miljoonan DEM:n investointituesta ja erityisestä 0,9505 miljoonan DEM:n suuruisesta verohelpotuksesta. Näihin tukiin sovellettiin kahta komission EY:n ja EHTY:n perustamissopimusten soveltuvien määräysten mukaisesti hyväksymää yleistä alueellista tukiohjelmaa eli yhtäältä alueellisten taloudellisten rakenteiden kehittämistä koskevaa yhteisön toiminnan puiteohjelmaa ja toisaalta investointitukilakia.

13 Saksan hallitus ilmoitti näistä tukisuunnitelmista komissiolle 24.11.1994 päivätyllä telekopiollaan, joka merkittiin seuraavana päivänä komission rekisteriin numerolla 777/94 (jäljempänä suunnitelma nro 777/94). Tässä ilmoituksessa viitattiin nimenomaisesti 10.5.1994 tehtyyn ilmoitukseen, joka koski 11,8 miljoonan DEM:n suuruista toista tukisuunnitelmaa, joka oli samoin tarkoitettu Ilsenburgin valssaamolle ja joka koski uusiin energialähteisiin siirtymistä ja ympäristönsuojelun kehittämistä (jäljempänä suunnitelma nro 308/94).

14 Komissio kehotti 1.12.1994 päivätyllä kirjeellään Saksan hallitusta peruuttamaan tukisuunnitelmasta nro 777/94 tekemänsä ilmoituksen välttääkseen sellaisen menettelyn aloittamisen, jonka ainoana perusteena olisi ollut se, ettei ilmoittamiselle asetettua, kesäkuun 1994 lopussa päättynyttä määräaikaa ollut noudatettu. Komissio totesi, ettei tämän määräajan ylittäminen estänyt tukisuunnitelmien tutkimista, koska tämän toimielimen oli vielä mahdollista tehdä päätös ennen vuoden 1994 loppua. Koska suunnitelma nro 777/94 ilmoitettiin kuitenkin vasta 25.11.1994 eli vain 17 arkipäivää ennen komission viimeistä kokousta vuonna 1994, komissio katsoi, että vaikka menettelyä kiirehdittäisiin niin paljon kuin mahdollista, sen oli mahdotonta tehdä päätös ennen vuoden loppua, koska jäsenvaltioita oli tarpeen kuulla suunniteltujen investointien suuruuden vuoksi.

15 Saksan hallitus ilmoitti 13.12.1994 päivätyllä kirjeellään komissiolle, ettei se peruuta missään tapauksessa suunnitelmasta nro 777/94 tekemäänsä ilmoitusta. Se antoi tämän kantansa tiedoksi valittajalle.

16 Valittaja oli tällä välin 7.12.1994 lähettänyt kirjeen komission jäsenille Van Miertille ja Bangemannille ja esittänyt heille, että ilmoituksen viivästyminen johtui pitkistä ja laajoista neuvotteluista, jotka olivat aiheutuneet suunnitelman nro 777/94 vaikutuksesta asianomaisen alueen työllisyystilanteeseen. Tämän vuoksi valittaja pyysi näitä kahta komission jäsentä toimimaan siten, että komission yksiköt tutkisivat vielä tätä suunnitelmaa viidennen säännöstön määräysten valossa.

17 Valittaja sai 21.12.1994 päivätyllä telekopiolla, joka vahvistettiin samana päivänä päivätyllä kirjeellä, seuraavan ilmoituksen:

"Martin Bangemann

Euroopan komission jäsen

Kiitän Teitä 7.12.1994 päivätystä kirjeestänne.

Kollegani Karel van Miert ja minä olemme kanssanne samaa mieltä siitä, että Saksan uusissa osavaltioissa sijaitsevien yritysten tuesta on tehtävä kiireellisesti päätös, jotta kohtuuttoman pitkillä hallinnollisilla menettelyillä ei jarrutettaisi niiden taloudellista kehitystä.

Tästä syystä minulla on ilo ilmoittaa Teille, että Euroopan komissio on tänään pyyntönne mukaisesti antanut suostumuksensa Ilsenburgin valssaamon tuelle. Toivotan kaikkea menestystä yrityksellenne.

Kunnioittavasti

Allekirjoitus: Martin Bangemann".

18 Komissio toimitti 21.12.1994 päivätyllä teleksillään SG(94)D/37659 Saksan viranomaisille tukisuunnitelmat, joita se ei vastustanut ja joista yksi oli suunnitelma nro 308/94.

19 Valittajalle maksettiin 23.12.1994 sen investointituen määrä, jonka Landesförderinstitut Sachsen-Anhalt oli 20.10.1994 tekemällään päätöksellä myöntänyt valittajalle sillä edellytyksellä, että komissio hyväksyy sen tekemän ilmoituksen.

20 Komissio vahvisti 1.2.1995 päivätyllä kirjeellään SG(95)D/1056 Saksan hallitukselle tiettyjen alueellisten tukisuunnitelmien ja muun muassa suunnitelman nro 308/94 olevan yhteensoveltuva viidennen säännöstön 5 artiklan kanssa.

21 Komissio päätti 15.2.1995 aloittaa suunnitelman nro 777/94 osalta viidennen säännöstön 6 artiklan 4 kohdassa tarkoitetun tutkimusmenettelyn. Tämä päätös annettiin tiedoksi Saksan viranomaisille 10.3.1995 päivätyllä kirjeellä, joka julkaistiin myöhemmin ilmoituksena *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (EYVL 1995, C 289, s. 11). Komissio totesi siinä, että suunnitelma ilmoitettiin sille niin myöhään, ettei sen ollut mahdollista ottaa kantaa suunnitelman soveltuvuuteen ennen 31.12.1994, ja että tämän päivämäärän jälkeen sillä ei enää ollut siihen toimivaltaa viidennen säännöstön 5 artiklan sanamuodon mukaisesti. Lisäksi komissio kehotti muita jäsenvaltioita ja muita, joita asia koskee, esittämään sille huomautuksensa suunnitelmasta nro 777/94 kuukauden kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

22 Bangemann ilmoitti 23.2.1995 päivätyllä kirjeellään valittajalle, että hänen 21.12.1994 päivätyssä kirjeessään tarkoitettu suostumus koski suunnitelmaa nro 308/94 eikä suunnitelmaa nro 777/94.

23 Suunnitelman nro 777/94 mukainen erityinen verohelpotus myönnettiin Finanzamt Wolfenbüttelin kahdella päätöksellä, joista 26.10.1995 tehdyllä päätöksellä myönnettiin 428 975,70 DEM ja 9.1.1996 tehdyllä päätöksellä 190 052 DEM, ja kyseiset summat maksettiin valittajalle samoina päivämäärinä.

24 Komissio totesi päätöksessä 96/544/EHTY ensinnäkin, että investointituki ja erityinen verohelpotus olivat yhteismarkkinoille soveltumatonta ja EHTY:n perustamissopimuksen ja viidennen säännöstön määräyksissä kiellettyä valtiontukea, ja toiseksi määräsi tuen palautettavaksi. Päätös annettiin 26.6.1996 tiedoksi Saksan hallitukselle, joka toimitti sen edelleen 9.7.1996 valittajalle.

25 Valittaja nosti 15.8.1996 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan nojalla kumoamiskanteen päätöksestä 96/544/EHTY. Kanne, jota Saksan liittotasavalta tuki väliintulijana, hylättiin valituksenalaisella tuomiolla.

Valituksenalainen tuomio

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valituksenalaisessa tuomiossa komission esittämän prosessiväitteen kanteen myöhästymisestä ja väärinkäyttötarkoituksesta, minkä jälkeen se tutki ja hylkäsi kaikki seitsemän kanneperustetta, jotka valittaja oli esittänyt päätöksen 96/544/EHTY kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi.

27 Ensimmäisestä kanneperusteesta, joka koski komission ajallista toimivaltaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että viidennen säännöstön 1, 5 ja 6 artiklan mukaan kyseisessä säännöstössä tarkoitetut tuet oli voitu toteuttaa ainoastaan komission etukäteen antaman suostumuksen jälkeen ja että alueellisten investointitukien viimeiseksi maksupäiväksi vahvistettu päivämäärä 31.12.1994 oli välttämättä viimeinen mahdollinen päivä, jolloin komissio oli voinut päättää tällaisten tukien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (tuomion 41 kohta). Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että sama koski erityisiä verohelpotuksia, vaikka niitä olikin voitu toteuttaa 31.12.1995 asti, sillä tämä myöhempi maksupäivä johtui pelkästään siitä, että oikeus erityisiin verohelpotuksiin edellytti, että tuetut investoinnit oli toteutettava etukäteen, eikä sen perusteella voitu pidentää komissiolle asetettua määräaikaa päättää tällaisten tukien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (tuomion 42 kohta).

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi valittajan väitteen EHTY:n tukijärjestelmän ja EY:n tukijärjestelmän samanlaisuudesta ja totesi, että toisin kuin EY:n perustamissopimuksen määräykset, joissa komissiolle annetaan pysyvästi oikeus päättää valtiontukien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, viidennessä säännöstössä vahvistettu poikkeus EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdassa asetetusta ehdottoman kiellon periaatteesta oli ajallisesti rajoitettu (tuomion 43 kohta).

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hylännyt väitteen myös asiassa T-266/94, Skibsværftsforeningen ym. vastaan komissio, 22.10.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. II-1399), jossa se katsoi, että komissiolla oli toimivalta antaa suostumus toimintatuelle laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/684/ETY (EYVL L 380, s. 27), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1992 annetulla neuvoston direktiivillä 92/68/ETY (EYVL L 219, s. 54; jäljempänä direktiivi 90/684/ETY) 10 a artiklan 2 kohdassa asetetun määräajan jälkeen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että komission oli kyseisessä asiassa päätettävä toimintatukien eikä investointitukien tarpeellisuudesta ja soveltuvuudesta sellaisten erityisten sopimusten osalta, joita voitiin tehdä aina viiteajanjakson viimeiseen päivään asti, ja että toisin kuin viidennessä säännöstössä, direktiivin 90/684/ETY 10 a artiklassa ei asetettu mitään ilmoittamista koskevaa määräaikaa (tuomion 44 ja 45 kohta).

30 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi vielä, että komission 15.2.1995 tekemä päätös suunnitelmaa nro 777/94 koskevan tutkimuksen aloittamisesta oli tehty noudattaen viidennen säännöstön 6 artiklan menettelymääräyksiä, jotka olivat voimassa 31.12.1996 asti, eikä päätös näin ollen merkinnyt sitä, että komissio olisi katsonut olevansa edelleen toimivaltainen ratkaisemaan, soveltuiko tuki aineellisesti yhteismarkkinoille (tuomion 46 kohta).

31 Toisesta kanneperusteesta, joka koski suunnitelmalle nro 777/94 asetetun määräajan tarkoituksenmukaisuutta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi viidennen säännöstön menettelymääräysten systematiikasta ilmenevän, että komissiolle oli ollut tarkoitus antaa vähintään kuuden kuukauden määräaika päättää ilmoitettujen tukisuunnitelmien soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (tuomion 53 kohta). Se päätteli tästä, että komissiolla oli esillä olevassa asiassa oltava vähintään kuusi kuukautta aikaa ennen määräajan päättymistä 31.12.1994, jotta se olisi voinut aloittaa ja lopettaa menettelyn ennen tämän määräajan päättymistä, ja että koska suunnitelma nro 777/94 oli ilmoitettu vasta 30.6.1994 jälkeen, komissio ei ollut enää 31.12.1994 jälkeen velvollinen tekemään päätöstä suunnitelman soveltuvuudesta yhteismarkkinoille (tuomion 56 ja 57 kohta).

32 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että vaikka oletettaisiin, että riidanalaisen tuen soveltuvuudesta ei olisi ollut mitään epäselvyyttä ja että jäsenvaltioiden kuuleminen olisi edellyttänyt vain lyhyttä tiedonantoa, komissio ei ollut missään tapauksessa ollut velvollinen ilmoittamaan Saksan hallitukselle mahdollisesta päätöksestä olla vastustamatta tätä suunnitelmaa ennen viidennen säännöstön 6 artiklan 5 kohdan toisessa virkkeessä vahvistetun kolmen kuukauden määräajan päättymistä, eikä varsinkaan ennen 31.12.1994 (tuomion 58 kohta). Tämän vuoksi tehdessään ilmoituksen kyseisestä suunnitelmasta vasta sellaisena ajankohtana, jolloin komissiolle oli jäänyt viidennessä säännöstössä vahvistettua kuutta kuukautta huomattavasti lyhyempi määräaika, Saksan viranomaiset olivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan ottaneet riskin siitä, että komissio joutuisi tilanteeseen, jossa sen olisi mahdotonta tutkia suunnitelmaa ennen toimivaltansa päättymistä, ja koska asiassa ei ollut esitetty näyttöä siitä, että komissio olisi selvästi laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa, sen ei voitu katsoa olevan vastuussa tämän riskin toteutumisesta (tuomion 59 kohta).

33 Hylätäkseen kolmannen kanneperusteen, jonka mukaan viidennen säännöstön 6 artiklan 4 kohdassa annettiin komissiolle oikeus tehdä kielteinen päätös ainoastaan, jos tuki ei soveltunut aineellisesti yhteismarkkinoille, eikä pelkästään menettelymääräyksen rikkomisen vuoksi, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että komissiolle asetettu määräaika päättää riidanalaisen tuen soveltuvuudesta päättyi 31.12.1994. Näin ollen tätä tukea ei voitu pitää enää viidennen säännöstön määräysten perusteella yhteismarkkinoille soveltuvana, ja se oli siten EHTY:n perustamissopimuksen 4 artiklan c kohdan mukaan kiellettyä tukea (tuomion 63 kohta).

34 Hylätäkseen neljännen kanneperusteen, jonka mukaan komissio oli loukannut syrjintäkiellon periaatetta hyväksyessään useita tukia, joista oli ilmoitettu selvästi ilmoittamiselle asetetun määräajan jälkeen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ainoastaan totesi, että valittajan mainitsemat tukisuunnitelmat oli ilmoitettu aikaisemmin kuin suunnitelma nro 777/94 tai ne eivät olleet edellyttäneet jäsenvaltioiden kuulemista (tuomion 67 kohta).

35 Käsitellessään luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevaa viidettä kanneperustetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toi esiin vakiintuneen oikeuskäytännön, jonka mukaan valtiontukea saavat yritykset voivat perustellusti luottaa tuen lainmukaisuuteen ainoastaan, jos tuki on myönnetty menettelysääntöjä noudattaen, mistä huolellisen taloudellisen toimijan täytyy voida varmistua (tuomion 77 kohta), ja jonka mukaan yksityisellä oikeussubjektilla on oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen ainoastaan, jos sille on yhteisön toimielimen antamien täsmällisten vakuutusten vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia (tuomion 78 kohta).

36 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi esillä olevassa asiassa, että Saksan viranomaisten, joita komissio oli kehottanut peruuttamaan suunnitelmaa nro 777/94 koskevan ilmoituksen sen poikkeuksellisen viivästymisen vuoksi ja joille se oli ilmoittanut päättäneensä olla vastustamatta 26:ta suunnitelmaa, jotka oli lueteltu ja numeroilla selvästi yksilöity ja joihin suunnitelma nro 777/94 ei kuulunut, oli täytynyt välttämättä tietää, että komissio ei ollut hyväksynyt suunnitelmaa, ja että sama koski valittajaa, joka tiesi komission kielteisestä kannasta suunnitelmaan (tuomion 79 ja 80 kohta). Tämän vuoksi 21.12.1994

päivätyllä, Bangemannin allekirjoittamalla kirjeellä annettu vastaus valittajan esittämään pyyntöön toimenpiteisiin ryhtymisestä ei ollut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan omiaan antamaan valittajalle varmuutta siitä, että komissio olisi tarkistanut kantaansa, eikä valittaja voinut siten pätevästi väittää, että tämä kirje olisi saanut aikaan perustellun luottamuksen siihen, että riidanalaista tukea koskeva suostumus olisi annettu (tuomion 81—83 kohta).

37 Kuudennesta kanneperusteesta, jonka mukaan komissio on rikkonut viidennen säännöstön 6 artiklan 5 kohtaa, jossa komission hiljaisuus suunnitelman ilmoittamisesta alkavan kahden tai kolmen kuukauden määräajan päättyessä rinnastetaan suostumuksen antamiseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että riidanalainen tuki oli toteutettu jopa ennen kyseisessä määräyksessä vahvistetun määräajan päättymistä (tuomion 88 kohta). Lisäksi se toi esiin, että Saksan hallitus oli jättänyt ilmoittamatta etukäteen komissiolle aikeestaan toteuttaa suunnitelma nro 777/94, toisin kuin kyseisessä määräyksessä edellytetään (tuomion 89 kohta).

38 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi seitsemännen kanneperusteen, joka koski perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä, ja totesi, että kuten edellä olevien kanneperusteiden käsittelystä ilmenee, päätöksen 96/544/EHTY perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistu komission päätöksen perustelut siten, että ensinnäkin kantajalle selviävät sen syyt, jotta se voi puolustaa oikeuksiansa ja tutkia, onko päätös 96/544/EHTY asianmukainen, ja toiseksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi tältä osin valvoa päätöksen laillisuutta (tuomion 93 kohta).

Valitus

39 Salzgitter esittää valituksensa tueksi kuusi valitusperustetta, jotka koskevat komission ajallista toimivaltaa, suunnitelman nro 777/94 tutkimiselle asetettua määräaikaa, viidennen säännöstön 6 artiklan 4 kohtaa, syrjintäkiellon periaatetta, luottamuksensuojan periaatetta ja perusteluvelvollisuutta.

Tutkittavaksi ottaminen

40 Komissio vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat selvästi, koska valituksessa ainoastaan toistetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt perusteet, joskin nämä perusteet on muotoiltu toisin, niiden otsikointia on muutettu tai ne on esitetty eri järjestyksessä. Kiistämättä sitä, että ensimmäisessä oikeusasteessa tutkittuihin oikeudellisiin seikkoihin voidaan vedota uudelleen valituksessa, komissio väittää, että valituksessa on esitettävä oikeudellisia perusteluja, joilla pyritään erityisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoamiseen. Komission mukaan näin ei ole kuitenkaan tehty riittävässä määrin esillä olevassa asiassa.

41 Salzgitter väittää, että sen valitus täyttää sekä EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan vaatimukset siitä, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin ja että muutoksenhaun perusteena voi olla muun muassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut yhteisön oikeuden rikkominen, että työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdan vaatimukset siitä, että valituksessa on mainittava muun muassa oikeudelliset perusteet ja väitteet, joihin vedotaan. Salzgitterin mukaan kaikilla valituksessa esitetyillä perusteilla pyritään kiistämään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta kyseisistä yhteisön oikeuden säännöksistä, ja ne ovat siten oikeudellisia perusteita, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunutta yhteisön oikeuden rikkomista.

42 EHTY:n ja EY:n tuomioistuimen perussääntöjen 51 artiklassa ja yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 112 artiklan 1 kohdan c alakohdassa asetettua perusteluvelvollisuutta ei vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan täytä valitus, jossa vain kerrataan tai toistetaan sanasta sanaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetyt perusteet ja perustelut, sellaisetkin, joiden pohjana olevien tosiseikkojen osalta tämä tuomioistuin on tosiseikastoa määrittäessään nimenomaisesti omaksunut eri näkemyksen. Tällaisella valituksella tosiasiassa pyritään ainoastaan siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty kanne tutkitaan uudelleen, mikä ei näiden perussääntöjen 49 artiklan

mukaan kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan (ks. mm. asia C-174/97 P, FFSA ym. v. komissio, määräys 25.3.1998, Kok. 1998, s. I-1303, 24 kohta).

43 Kuten komissio itsekin myöntää, koska valittaja kuitenkin kiistää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tehdyn yhteisön oikeuden tulkinnan tai soveltamisen, ensimmäisessä oikeusasteessa tutkittuja oikeuskysymyksiä voidaan käsitellä uudelleen valituksen yhteydessä.

44 Nyt esillä olevassa asiassa tehdyllä valituksella pyritään kokonaisuutena arvioituna nimenomaan kyseenalaistamaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanta sen käsiteltäväksi ensimmäisessä oikeusasteessa saatetuista eri oikeuskysymyksistä.

45 Näin ollen on hylättävä komissio vaatimus siitä, että yhteisöjen tuomioistuin jättäisi valituksen kokonaisuudessaan tutkimatta sillä perusteella, että sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset selvästi puuttuisivat.

Pääasia

46 Salzgitter väittää kahdessa ensimmäisessä valitusperusteessaan, että valituksenalaiseen tuomioon sisältyy oikeudellinen virhe, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamus, jonka mukaan komissiolla on ajallisesti rajoitettu toimivalta päättää tukien aineellisesta soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, ei perustu mihinkään oikeudelliseen perusteeseen, ja että komission on yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan toimittava aina vaadittua huolellisuutta noudattaen kohtuullisessa ajassa, joka sillä oli käytettävissään esillä olevassa asiassa.

47 Saksan hallitus esittää lähinnä samoja perusteluja ja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tulkinta EHTY:n perustamissopimuksesta ja viidennestä säännöstöstä ei tee eroa näiden tukien aineellisen ja muodollisen lainvastaisuuden välillä ja että se johtaa siihen, että ilmoittamiselle asetettuja määräaikoja pidetään preklusiivisina määräaikoina.

48 Komissio väittää ensisijaisesti, että valittajan väitteet on jätettävä tutkimatta, koska se vain toistaa osan ensimmäisessä oikeusasteessa esittämistään perusteluista ja tukeutuu osittain tosiseikaston arviointiin, jota ei voida käsitellä valituksen yhteydessä. Toissijaisesti komissio omaksuu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen analyysin, jonka mukaan viidennen säännöstön erityismääräyksissä vahvistetaan erityiset määräajat, joista komission ei ole mahdollista poiketa, ja jonka mukaan tukisuunnitelman ilmoittaminen liian myöhään sisältää riskin siitä, että komission on mahdotonta tutkia suunnitelmaa ennen toimivaltansa päättymistä.

49 Yhteisöjen tuomioistuin on jo aikaisemmin katsonut, että terästeollisuudelle myönnettävää tukea koskevista yhteisön säännöistä 7 päivänä elokuuta 1981 tehdyn komission päätöksen 2320/81/EHTY (EYVL L 228, s. 14) eli niin sanotun toisen terästukisäännöstön (jäljempänä toinen säännöstö) erityismääräyksessä ilmoittamiselle asetettu määräaika oli preklusiivinen, koska mitään myöhässä ilmoitettua tukisuunnitelmaa ei ollut mahdollista hyväksyä (asia 214/83, Saksa v. komissio, tuomio 3.10.1985, Kok. 1985, s. 3053, 45—47 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin totesi, että komissio voi muuttaa tällaisissa määräyksissä asetettuja määräaikoja toisen säännöstön nimenomaisten määräysten mukaan ainoastaan tiettyjen edellytysten täyttyessä ja neuvoston puoltavan lausunnon saatuaan.

50 Salzgitter ja Saksan hallitus, joita kehotettiin ottamaan istunnossa kantaa edellä mainitussa asiassa Saksa vastaan komissio annetussa tuomiossa tehtyyn ratkaisuun, väittivät ennen kaikkea, että kyseinen tuomio koski toista säännöstöä eikä sillä ollut siten merkitystä viidettä säännöstöä tulkittaessa. Komissio totesi puo-

lestaan, että nyt esillä olevassa asiassa tuen hyväksyminen oli ollut mahdotonta päätöksenteolle asetetun määräajan päättymisen eikä ilmoittamiselle asetetun määräajan päättymisen vuoksi. Se katsoi, että ilmoittamiselle asetetun määräajan luonteella ei ollut merkitystä asian ratkaisun kannalta.

51 On kuitenkin todettava, että viidennen säännöstön erityismääräykset, joissa asetetaan määräaikoja erityisesti tukisuunnitelmien ilmoittamiselle, on laadittu toisen säännöstön vastaaviin määräyksiin rinnastettavaa sanamuotoa käyttäen. Ainoat erot koskevat näiden määräaikojen pituuksia ja sitä, että viidennessä säännöstössä ei ole nimenomaisia määräyksiä niiden mahdollisesta muuttamisesta.

52 Määräaikojen pituuksista on todettava, että kun jäsenvaltioilla oli vähän yli vuosi aikaa toisen säännöstön voimaantulon ja tukisuunnitelman ilmoittamiselle asetetun määräajan välillä, viidennen säännöstön vastaava määräaika oli selvästi pidempi, koska kyseinen säännöstö tuli voimaan 1.1.1992 ja koska 6 artiklan 1 kohdan mukaan esillä olevien kaltaisten tukisuunnitelmien ilmoittamiselle asetettu määräaika päättyi 30.6.1994. Sitä vastoin kyseisen päivämäärän ja komission hyväksymiselle asetetun määräajan päättymisen välinen ajanjakso oli kyseessä olevien kaltaisten tukien osalta rajoitettu kuuteen kuukauteen ja päättyi 31.12.1994, kun taas toisen säännöstön mukaan sama ajanjakso oli yhdeksän kuukauden pituinen.

53 Näiden määräaikojen muuttaminen viidennen säännöstön osalta oli mahdollista nimenomaisten määräysten puuttuessa ainoastaan siinä menettelyssä, jossa viides

säännöstö oli itse annettu eli neuvoston yksimielistä puoltavaa lausuntoa edellyttävän EHTY:n perustamissopimuksen 95 artiklan nojalla.

54 Näin ollen ei ole mahdollista katsoa, että viidennessä säännöstössä ilmoittamiselle asetettu määräaika, joka osoittautuu käytännössä edullisemmaksi jäsenvaltioille kuin toisessa säännöstössä asetettu määräaika — kun taas komission hyväksymiselle asetettu määräaika on sitä vastoin tiukempi viidennessä kuin toisessa säännöstössä — ja jonka muuttamista ei ole edes suunniteltu, olisi toisen säännöstön määräajasta poiketen pelkästään ohjeellinen prosessuaalinen määräaika.

55 Komissiolla ei ollut siten oikeutta hyväksyä tukia kummankaan säännöstön perusteella, jos suunnitelmia niiden myöntämisestä tai muuttamisesta ei ollut ilmoitettu sille ennen nimenomaisesti asetetun määräajan päättymistä.

56 Tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta komission toimivaltaa koskeva toteamus, vaikka yksikään asianosaisista ei olisi sitä vaatinut (ks. vastaavasti asia 19/58, Saksa v. korkea viranomainen, tuomio 10.5.1960, Kok. 1960, s. 469, 488).

57 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa jättänyt virheellisesti toteamatta viran puolesta, että koska suunnitelma nro 777/94 oli ilmoitettu vasta viidennen säännöstön 6 artiklassa asetetun määräajan jälkeen, komissio ei voinut mitenkään hyväksyä suunnitelman mukaista tukea.

58 Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämät perustelut olisivat joltain osin yhteisön oikeuden vastaisia, valitus on hylättävä, jos tuomiolauselman tueksi on esitetty sellaisia muita perusteluita, että siitä ilmenevä lopputulos on perusteltu (ks. asia C-30/91 P, Lestelle v. komissio, tuomio 9.6.1992, Kok. 1992, s. I-3755, 28 kohta ja asia C-320/92 P, Finsider v. komissio, tuomio 15.12.1994, Kok. 1994, s. I-5697, 37 kohta).

59 Komissiolla oli velvollisuus tehdä kielteinen päätös suunnitelmasta nro 777/94, koska sitä ei ollut ilmoitettu asetetussa määräajassa. Päätöksestä 96/544/EHTY ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettu kanne oli siten hylättävä sen tueksi esitetyistä kanneperusteista riippumatta.

60 Tästä seuraa, että valittajan valituksenalaisen tuomion kumoamiseksi esittämät perusteet, joiden mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta, ovat tehottomia ja sen valitus on näin ollen hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

61 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan 118 artiklan nojalla valituksen käsittelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Salzgitterin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska valittaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 69 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan. Saksan liittotasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Salzgitter AG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

3) **Saksan liittotasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Hirsch Macken

Julistettiin Luxemburgissa 13 päivänä heinäkuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida

kuudennen jaoston puheenjohtaja